

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА УПРАВЛІННЯ

Прогрес в розвитку комп'ютерної техніки і засобів зв'язку призвів до появи технічних засобів, які дозволяють значно підвищити швидкість обробки інформації, відобразити її на екранах моніторів в текстовому, табличному, графічному, картографічному та інших видах, прискоривши швидкість пошуку інформації на машинних носіях і організувати архівне господарство у великих обсягах (до десятків гігабайт), передавати значні обсяги даних на великі відстані.

Уведення в практику автоматизованих інтегрованих систем обліку, і розподілених систем обробки даних дозволяє комплексно вирішувати завдання не тільки з обліку, але і контролю. За допомогою таких систем можна здійснювати оцінку фактичного стану підприємств, а також прогнозувати і моделювати управлінські рішення [3].

Технічні засоби дозволяють швидко організувати друк, розмноження, копіювання і редагування інформації, а засоби оперативного зв'язку швидко пересилати документи, обмінюватися некоментованою інформацією.

Сучасна автоматизована система управління поєднує в собі максимально можливий комплекс функцій управління всіма бізнес-процесами підприємства; управління виробничим процесом та безперервний контроль його параметри та відхилення від допустимих значень; реалізацію управління витратами та центрами витрат, що потребує планування собівартості продукції, затвердження планових нормативів, контролю відхилень фактичних витрат від їх нормативів для своєчасного прийняття заходів. На основі виробничого плану та нормативної собівартості розраховують кошторис витрат на виробництво, досягають єдності даних фінансового та управлінського обліку.

Фінансово-господарські операції підприємства в умовах АРМ необхідно реєструвати в системі одразу після здійснення, що сприяє ефективному контролю за виробництвом на рівні виробничих кошторисів.

Адаптація документообігу до обраної інформаційної системи полягає в доповненні існуючих первинних документів новими та встановленні графіка руху документів у відповідності з періодичністю звітів інформаційної системи.

Існуючі документи, що відображають витрати підрозділів (акти на списання матеріалів, акти прийому-здачі робіт, довідки про виконані роботи, дорожні листи, відомості та ін.), доповнюють новими документами,

які вводять разом із діючими форма оперативного обліку та контролю витрат.

Графік складання документів встановлюють виходячи з 1-2 тижневого інтервалу підготовки звітності в інформаційній системі.

Розподіл відповідальності за формування витрат та створення механізму мотивації є важливим. За поточні витрати відповідальність несе керівник відповідного підрозділу (центру витрат) у частині регульованих витрат. Обов'язковим елементом ефективного управління витратами є система мотивації ресурсозбереження, яка будується у вигляді премій за виконання норм та нормативів або відсотку від економії проти норм.

Таку інформацію подають у вигляді єдиної бази даних облікових записів у відповідності з вимогами автоматизованої системи бухгалтера з обліку витрат. Автоматизація управлінських функцій передбачає найбільш раціональній перерозподіл навантаження між обліковим працівником та комп'ютером, коли АРМ виконує різноманітні розрахунки, а бухгалтер здійснює остаточні висновки і вибирає конкретні рішення [2, с. 247].

Автоматизація обліку витрат та управління разом з іншими підсистемами підприємства передбачає використання нормативної бази (що стосується норм на виріб, послугу, виконану роботу); підсистеми техніко-економічного обґрунтування, що стосується відсотків непрямих витрат до базових статей; підсистеми оперативного управління основною діяльністю тощо. Процес обліку витрат на управління доцільно організувати у вигляді взаємопов'язаних систем робочих місць, що відображають взаємодію різних працівників при реалізації облікових функцій. Цільова функція обліку витрат передбачає виявлення і усунення непродуктивних і зайвих витрат на управління і спрямовується на максимальну економію, і підвищення продуктивності праці. Важливе місце в обліку витрат має формування й відображення такої інформації: відомість відхилень від норм фактичних витрат на виробництво; відомість аналітичного обліку загальновиробничих витрат; модель їх аналізу, причини та винні особи, вартість браку тощо.

Структура бази даних включає множину реквізитів, що необхідні і достатні для задоволення тих вимог, які стоять перед обліковою службою, законодавством та апаратом управління підприємством.

Проектування бази даних для обліку здійснюють у кілька етапів. Перший з них полягає у визначенні інформаційних потреб. На цьому етапі з'ясувають такі питання: чи зможе нова система об'єднати існуючі програми чи їх необхідно буде кардинально переробляти для спільної роботи з новою системою; які дані використовуються різними програмами; чи зможуть програми спільно використовувати які-небудь із цих даних; хто буде вводити дані в базу й у якій формі; як часто будуть змінюватися дані;

чи достатньо буде для даної предметної області однієї бази або буде потрібно декілька баз даних із різноманітною структурою.

При створенні бази даних, призначеної для обліку витрат на управління в якості функціональної діяльності можна ідентифікувати отримання даних з задач обліку оплати праці, обліку основних засобів, обліку МШП, робіт і послуг тощо. Визначившись з задачами необхідно вибрати всі потрібні для ведення обліку реквізити.

При застосуванні електронно-обчислювальних машин практично вся інформація зосереджена у системі масивів інформації, які складають базу даних підприємства. Отже, в умовах автоматизації облікового процесу вхідна інформація може бути отримана як з документів на звичайних паперових носіях з візуальним сприйманням, так і на машинних носіях [1].

Наступним етапом проектування є визначення інформаційного середовища та визначення необхідних вихідних документів. При створенні інформаційної системи по обліку витрат на управління необхідно отримати такі звітні документи: „Відомість аналітичного обліку загальновиробничих витрат за період”, „Відомість відхилень від норм фактичних витрат”, „Відомість розподілу загальновиробничих витрат по статтях витрат”, „Відомість обліку адміністративних витрат” та інші.

Необхідною умовою проектування звітних форм (машинограм або відеограм) є те, що вони повинні мати зміст стандартних (паперових) бланків. Вихідну інформацію формують у регламентному і запитному режимах. У регламентному режимі отримують вихідні документи, що регламентовані за строками і змістом.

Перевагою електронних звітних форм є те, що їх заповнюють автоматично, без участі працівника, при цьому значно підвищується точність розрахунків. Іншим важливим моментом є те, що в дані до звіту заносяться автоматично і їх неможливо змінити, не змінивши первинні дані.

Досить перспективною з точки зору ефективного контролю витрат на управління є побудова автоматизованої інформаційної системи обліку за сферами відповідальності. При формуванні такої системи необхідно спроектувати дві блок-схеми вирішення задач обліку (це пов'язано з тим, що підходи до відображення загальновиробничих витрат не співпадають з підходом обліку адміністративних витрат). Основна відмінність полягає у тому, що адміністративні витрати списуються на фінансовий результат без включення до собівартості ремонтних, будівельних і інших робіт шляховобудівельних підприємств. Приклад блок-схеми обліку адміністративних витрат проілюстровано на рис. 1.

Існуюче на даний час програмне забезпечення, яке використовує ДП Тернопільський облавтодор, яке є об'єктом дослідження при написанні дипломної роботи – це програма 1С: Бухгалтерія. Ця система автоматизує такі бізнес-процеси шляховобудівельного підприємства:

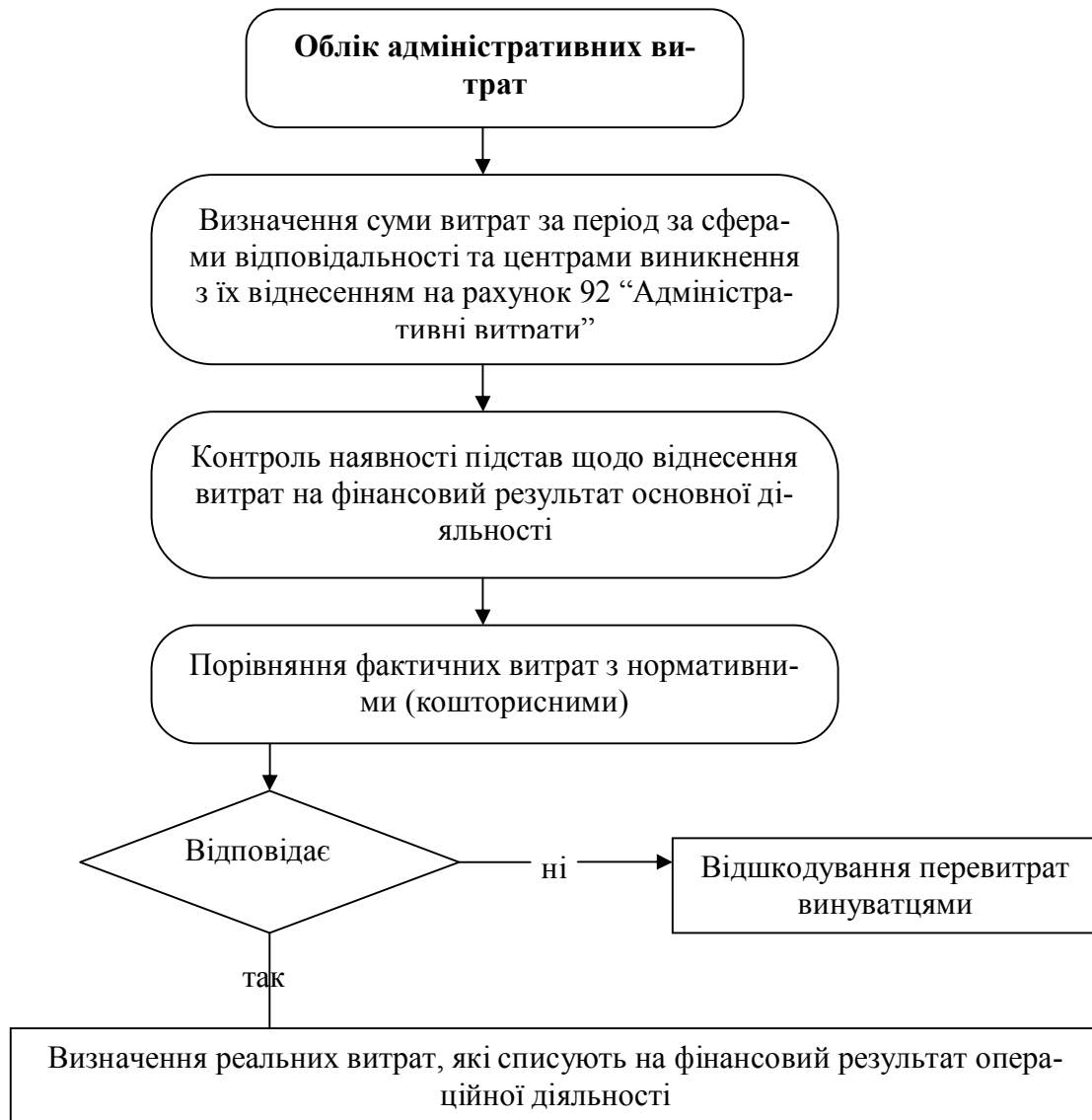

Рис. 1. Блок-схема вирішення завдань обліку адміністративних витрат шляховобудівельного підприємства за центрами відповідальності

- управління закупівлями, планування потреби в матеріалах;
- управління складськими запасами, мультисклади;
- управління собівартістю будівельних об'єктів;
- фінансовий облік;
- управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM);
- укладання інвестиційних угод з клієнтами на будівництво житла;
- завантаження банківських виписок із системи «клієнт-банк», рознесення оплат за розрізами аналітичного обліку;
- відстеження сум оплат за договорами виконання, графіків оплат за договорами, нарахування штрафних санкцій за договором у випадку затримки оплати;
- планування потреби в ТМЦ за об'єктами будівництва;
- формування і виконання заявок на придбання ТМЦ у розрізі об'єктів будівництва;

- облік руху і залишків ТМЦ у розрізі складів, матеріально-відповідальних осіб і об'єктів будівництва;
- автоматичне списання ТМЦ, використаних у процесі будівництва, за допомогою завантаження даних форми М29 із програмного комплексу АВК-3;
- облік виданих і закритих доручень на одержання ТМЦ;
- рознесення доходів і витрат за об'єктами будівництва;
- класифікація видів витрат;
- розрахунок карт собівартості об'єктів будівництва;
- складання та аналіз виконання бюджетів.

Основні можливості і задачі, які можна вирішити з допомогою названої програмної бази це:

1. Ефективне управління закупівлями, планування потреби в матеріалах.
2. Оперативне управління складськими запасами, мультисклади.
3. Управління собівартістю будівельних об'єктів.
4. Фінансовий облік з розширеною аналітикою.
5. Управління будівельними проектами.
6. Управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM).

Продукти, на які базується рішення – це Microsoft Dynamics NAV – інтегрована система управління підприємством.

Наявність великих обліково-аналітичних і аудиторських можливостей дана автоматизована система вимагає її доповнення модулем обліку витрат за сферами відповідальності і елементами управлінського обліку стосовно витрат на управління. Найбільш перспективним з точки зору автоматизації обліку є корпоративне програмне забезпечення, спеціально розроблене і адаптоване під потреби сучасного бізнесу. Таким програмним забезпеченням є ERP-системи, в яких особлива увага приділяється аспектам постановки і впровадження управлінського обліку, а також особливостям автоматизації механізму обліку витрат.

Удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства [1].

Список використаної літератури:

1. Жовнірова М.В. Удосконалення системи управління витратами на підприємствах / М.В. Жовнірова. Електронний ресурс: режим доступу: <http://www.ipdo.kiev.ua/files/articles/but7.pdf>
2. Завгородный В.П. Автоматизация бухгалтерского учета, контроля, анализа и аудита / В.П. Завгородный. – К.: А.С.К., 1998. –760 с., с. 247

3. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології обліку: Навч. посіб. / Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко–Зубенко– К.: КНЕУ, 2004.– 187с., с. 152

*Марценюк В.М., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Голяш І.Д.*

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УМОВАХ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ

Нові економічні відносини обумовлюють необхідність суттєвих змін в обліковій системі підприємств України. Облік у ринкових умовах виконує завдання інформаційного забезпечення управління, контролю за збереженням власності, підвищення ефективності виробництва та зменшення ризику втрати коштів, пов'язаного зі зміною умов виробництва, інвестування у нові підприємства та види діяльності. Це вимагає перегляду низки теоретичних і практичних положень організації обліку, а також методики формування та обробки інформації, виходячи із специфіки діяльності підприємства та можливостей обчислювальної техніки.

Управління підприємством повинно ґрунтуватися на використанні своєчасної і якісної інформації та вимагає належної організації обліку, що сприяє оптимальному використанню ресурсів, мінімізує витрати виробництва. Питанням організації обліку та висвітленню його проблем присвячені роботи українських вчених-економістів: М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, П.І. Гайдуцького, Н.М. Грабової, М.Я. Дем'яненка, І.І. Ємця, Г.Г. Кірейцева, А.М. Кузьмінського, Ю.Я. Литвина, В.Г. Лінника, І.В. Малишева, М.А. Малюги, В.І. Митрофанова, Г.І. Моїсеєнка, В.Б. Моссаківського, П.П. Німчинова, Ю.І. Осадчого, В.А. Полторадні, М.С. Пушкаря, В.В. Сопка, О.Д. Шмігеля та інших. Багато питань організації обліку залишаються недостатньо вивченими, вимагають більш глибокого дослідження і узагальнення. Зокрема, це стосується організації обліку виробничих запасів в умовах автоматизованої обробки інформації.

Проблема автоматизації обліку не може бути ефективно вирішена відокремлено від проблеми його організації. На підприємствах часто розуміють автоматизацію обліку як процес використання комп'ютерів та програм, що прискорюють виконання традиційних ручних операцій. Вважаємо, що створення автоматизованої системи обробки інформації потребує глибокого дослідження теоретичних основ і організаційних особливостей обліку. Ці питання в сучасній обліковій літературі досліджені недостатньо.

Автоматизація окремих ділянок обліку без зв'язку з діючою системою управління на підприємстві не дає належного ефекту. Комп'ютеризований об-